120 РОКІВ КНЕУ
імені Вадима Гетьмана

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ЗБІРНИК

МАТЕРІАЛІВ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ФОРУМУ

«ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ»

присвяченого 120-річчю
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

17 ЧЕРВНЯ 2026 РОКУ
КИЇВ, УКРАЇНА

УДК 338.2:[005.934:339.9]
П18

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Лариса АНТОНЮК — голова, д.е.н, професор, проректор з наукової роботи КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Микола БОНДАР — д.е.н, професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Олена ЦЯТКОВСЬКА — д.е.н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Людмила ЛОВІНСЬКА — д.е.н., професор, завідувач кафедри податкового менеджменту та фінансового моніторингу імені Миколи Чумаченка КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Дмитро ЛАЗАРЕНКО — д.е.н., професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Олена БІРЮК — секретар, к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Рекомендовано до видання Вченою радою
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Протокол № 10 від 30 червня 2026 року

Парадигма економічної безпеки в умовах глобальних трансформацій : збірник
П18 матеріалів науково-практичного форуму, присвяченого 120-річчю Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (17 червня 2026 року, м. Київ) [Електронний ресурс]. – Київ : КНЕУ, 2026. – 209 с.
ISBN 978-966-926-509-5

До збірника увійшли наукові праці учасників Науково-практичного форуму «Парадигма економічної безпеки в умовах глобальних трансформацій», проведеного з нагоди 120-річчя Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана**.**

Видання об'єднує результати сучасних наукових досліджень, присвячених розвитку теорії та практики забезпечення економічної безпеки держави, бізнесу й суспільства в умовах глобальних трансформацій, цифровізації економіки, розвитку технологій штучного інтелекту, кіберінформаційних загроз, екологічних та енергетичних викликів, а також формуванню сучасних механізмів фінансового моніторингу, податкового комплаєнсу та обліково-аналітичного забезпечення управління.

Матеріали збірника сформовано відповідно до тематичних треків Форуму, які охоплюють проблематику глобалізаційної парадигми та геоекономічної архітектоніки міжнародної економічної безпеки; інституційного забезпечення й макроекономічних регуляторів економічної безпеки держави та бізнесу; цифрової архітектоніки, штучного інтелекту та кіберінформаційних домінант безпеки; екологічних та енергетичних імперативів сталого розвитку; розвитку людського капіталу й інтелектуально-освітнього забезпечення безпекознавства; фінансового моніторингу та податкового комплаєнсу як інструментів забезпечення економічної безпеки держави і бізнесу.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, докторантам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям органів державної влади, представникам бізнесу, професійних об'єднань та всім, хто здійснює наукові дослідження або практичну діяльність у сфері економічної безпеки, бухгалтерського обліку, аудиту, фінансового моніторингу, податкового комплаєнсу, цифрової трансформації та сталого розвитку.

За достовірність наведених фактів, статистичних матеріалів, цитат, власних назв та інших відомостей відповідальність несуть автори наукових праць.

УДК 338.2:[005.934:339.9]

Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ заборонено

ISBN 978-966-926-509-5 © КНЕУ, 2026

7. *Чому Офіс президента провалив боротьбу з контрабандою? // Економічна правда. — 2025. — 11 черв. — URL: https://epravda.com.ua/weeklycharts/chomu-ofis-prezidenta-provaliv-borotbu-z-kontrabandoyu-807849/.*

8. *Наркотики, тютюн і зброя: у 2025 році митники зупинили незаконне переміщення товарів на понад 11 млрд грн. — Держмитслужба, 2026. — URL: https://customs.gov.ua/news/novini-20/post/narkotiki-tiutiun-i-zbroia-u-2025-rotsi-mitniki-zupinili-nezakonne-peremishchennia-tovariv-na-ponad-11-mlrd-grn-2617.*

УДК 338.242:339.564:334.722(477)

Хардін Олег Олександрович,
аспірант кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування,
Прійдан Анастасія Юріївна,
студентка кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІМПЕРАТИВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

В умовах євроінтеграційних процесів, глобальних трансформацій та посилення геополітичної нестабільності експортна діяльність малого і середнього бізнесу України формує фінансову основу його економічної безпеки. Для України, яка з лютого 2022 року функціонує в умовах повномасштабної збройної агресії, питання збереження та нарощування експортного потенціалу малого і середнього бізнесу як найбільш гнучного й адаптивного сегменту національної економіки [1], набуває особливої актуальності з огляду на необхідність забезпечення економічної стійкості держави через надходження іноземної валюти й підтримання платіжного балансу.

За даними Державної служби статистики України, у 2024 році загальний обсяг товарного експорту становив 41 733,1 млн дол. США, що на 15,3% більше порівняно з 2023 роком [2]. Водночас уже протягом І півріччя 2025 року проявляється виразне уповільнення в динаміці товарного експорту України – його обсяг склав 20 044,9 млн дол. США, що становить лише 95,8% від рівня аналогічного періоду 2024 року. За підсумками січня-серпня 2025 року показник скоротився до 95,7% [3].

Протягом 2025 року суттєво зріс обсяг експорту готових харчових продуктів (на 185,8 млн дол. США), що є саме тією нішею, де активно представлений малий і середній бізнес. Загалом, структурний аналіз товарного експорту засвідчує суттєву трансформацію його складових під впливом воєнних і логістичних викликів. Традиційно провідні позиції належали продукції чорної металургії, мінеральним продуктам та рудам, проте внаслідок руйнування промислової інфраструктури, окупації виробничих потужностей і блокади

морських маршрутів їх питома вага значно скоротилася. Натомість зросла роль агропродовольчого сектору та експорту продукції малого і середнього бізнесу[4].

За даними щорічного дослідження Mastercard SME Index 2025 [5] експорт стає значним фактором зростання українських малих і середніх підприємств. Станом на жовтень 2025 року 38% опитаних малих і середніх підприємств продають товари та послуги за кордон, що на 22 в.п. більше, ніж 2024 року, а ще 24% планують робити це в майбутньому. Найпопулярнішими напрямками експорту є Австрія, Болгарія, Польща та США [5].

Загалом, експортний потенціал малого і середнього бізнесу України в умовах євроінтеграції формується під впливом низки структурних чинників. Одним із визначальних є концентрація самого малого і середнього бізнесу у секторах з високою доданою вартістю, як от IT-секторі, сільському господарстві, легкій промисловості, які є найбільш конкурентоспроможними на європейських ринках. При цьому розвитку експортного потенціалу малого і середнього бізнесу України сприяє спрощення доступу до європейських ринків у рамках угоди про асоціацію та тимчасова лібералізація торгівлі між Україною та ЄС, що суттєво знизила бар'єри для виходу малого і середнього бізнесу на зовнішні ринки.

У теорії економічної безпеки підприємства зовнішньоекономічна складова є однією із основних, адже диверсифікація ринків збуту безпосередньо підвищує стійкість бізнесу до внутрішніх шоків [6]. Для українського малого і середнього бізнесу, який функціонує в умовах скорочення внутрішнього ринку, руйнування логістичних ланцюгів та загострення фінансових ризиків унаслідок війни [7, 8], вихід на зовнішні ринки фактично перетворився на інструмент виживання та збереження операційної спроможності. Водночас інтеграція до європейських ланцюгів поставок відкриває для малого і середнього бізнесу не лише нові ринки збуту, а й доступ до стандартів якості, технологічних компетенцій та фінансових інструментів підтримки, що в сукупності формує новий рівень його конкурентоспроможності та економічної стійкості. Таким чином, експортний потенціал малого і середнього бізнесу України слід розглядати як стратегічний імператив його економічної безпеки, реалізація якого потребує цілеспрямованої державної підтримки й інституційного супроводу для забезпечення економічного розвитку України в умовах євроінтеграції.

Список використаних джерел:

1. Onyshchenko S., Maslii O., Hlusko A., Yanko A., Cherviak A. Social and economic security: threats and strengthening targets : monograph. Warszawa : E-Sciece space, 2023 p. URL: http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/15373

2. Зовнішня торгівля України товарами за 2024 рік (експрес-випуск). Державна служба статистики України. URL: https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-2024-rik-ekspres-vypusk (дата звернення: 10.06.2026).

3. Зовнішня торгівля України товарами за І півріччя 2025 року (експрес-випуск). Державна служба статистики України. URL: https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnya-

torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-i-pivrichchya-2025-roku-ekspres-vypusk (дата звернення: 10.06.2026).

4. Експорт товару з України: тенденції за секторами. Rates.fm. URL: https://rates.fm/ua-uk/expert-opinion/eksport-tovaru-z-ukrayini-tendenciyi-za-sektorami/ (дата звернення: 10.05.2026).

5. Small and medium-sized Ukrainian businesses have plans to grow through grants, export development, and digitalization. UBN. URL: https://ubn.news/small-and-medium-sized-ukrainian-businesses-have-plans-to-grow-through-grants-export-development-and-digitalization/ (дата звернення: 10.06.2026).

6. Komelina O. V., Onyshchenko S. V., Puhach O. A. Economic security of the state: assessment and strategic directions of provision. Poltava: PNTU, 2013. 202 p.

7. Onyshchenko S., Maslii O., Hlushko A., Huba L., Barabash V. Threats and dangers to economic security of Ukraine in the terms of war. Rivista Di Studi Sulla Sostenibilità – Review of Studies on Sustainability. 2025. Vol. 10. № 2. DOI: https://doi.org/10.3280/riss2025oa19683.

8. Маслій О., Галушка Р. Ієрархічний аналіз ризиків і загроз економічній безпеці України в умовах воєнного стану. Економічний простір. 2025. №. 198. С. 69-75. DOI: https://doi.org/10.30838/EP.198.69-75

УДК 347.78:004.75:355.01

Черненко Юлія Юріївна,
співзасновник ТОВ «КармаГруп», проект SecTech (СекТех);
ГС «Український Кластер Подвійних Технологій»,
м. Київ, Україна

ЦИФРОВА ФІКСАЦІЯ ПРАВ НА РЕЗУЛЬТАТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННИХ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

У XXI столітті одним із ключових ресурсів економічного розвитку стають знання, інформація та результати інтелектуальної діяльності. За даними міжнародних досліджень, частка нематеріальних активів у структурі ринкової вартості найбільших світових компаній перевищує 90 %, що свідчить про трансформацію світової економіки від переважно індустріальної моделі до економіки знань [1]. Одночасно спостерігається стрімке зростання обсягів інформації та швидкості її оброблення. Розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, хмарних сервісів та глобальних мереж передачі даних суттєво скоротив часовий проміжок між виникненням нової ідеї та її практичним впровадженням.

Особливої актуальності це питання набуває у сфері інтелектуальної власності. Сучасні результати інтелектуальної діяльності можуть створюватися, передаватися та використовуватися у глобальному цифровому середовищі практично миттєво. Водночас традиційні механізми правової охорони, такі як патентування, державна реєстрація авторських прав або міжнародні процедури охорони об'єктів інтелектуальної власності, потребують значного часу та фінансових ресурсів. Проведення патентних пошуків, кваліфікаційних експертиз та реєстраційних процедур може тривати від кількох місяців до кількох років. *У результаті виникає часовий розрив між створенням*

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ПАРАДИГМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Електроне видання

Збірника матеріалів науково-практичного форуму,

присвяченого 120-річчю
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

17 червня 2026 року

Видано в авторській редакції

ВИДАВЕЦЬ
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

03680, Україна, м. Київ,
просп. Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

E-mail: litera_kneu@ukr.net

Підписано до друку 30.06.2026. Формат 60×84/8
Друк. арк. 8,71. Зам. № 26-6016